

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. D. Thomæ Delbene Marvbiensis, Clerici Regvlaris,
Sacrae Theologiae Professoris ... De Immvnitae, Et
Ivrisdictione Ecclesiastica**

Bene, Thomas del

Lugduni, 1674

XLV. Qualiternam Iudex Ecclesiasticus obligatus sit in hac cognitione
procedere.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98676](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98676)

guendo: non videtur necessaria citatio delinquentis, quotiescumque probatio sit ad iudicis instructionem, si sumus in causis tertio non præiudicantibus concedo: si sumus in causis tertio præiudicantibus, (vt in casu nostro) nego. Neque obstat, quod soli iudici dicatur debere de veritate constare; quia id dicitur, quia probatio (quamvis citetur pars, *cap. statumimus*, §. cum verò, de *rescriptis* in 6.) fit iudici, & non parti, etsi constando iudici, ex consequentia etiam constet & parti.

Obiicies tertio, in crimine assassiniæ ad excommunicationem, depositionem vel aliam censuram ferendam, non videtur necessaria citatio partis. Hostiens. in *cap. unic. de homicid.* in 6. num. 37. verb. *Constituit*, & ibi Ioan. Andr. & Geminian. Ergo neque necessaria est in casu nostro; cum hic de minori præiudicio delinquentis agatur.

4 Respondetur, nego antecedens, quia licet ad condemnationem ibi argumenta probabilia sufficiant, hæc tamen plenè, & in forma iudicii probari debent, & consequenter cum citatione partis.

5 Respondetur secundò, transeat antecedens: at nego consequentiam, & disparitas est, quia in crimine assassiniæ (cum propter gravitatem suam habeat multa specialia, *cap. 1. de homicid.* in 6. & ex communi tradit Mascard. *concl.* 137.) ad ferendam sententiam sufficiunt probabilia argumenta, quæ tamen in casu immunitatis non sufficiunt, cum verò, plenè, & perfectè de delicto excepto constare debeat, vt supra dicebamus.

6 Obiicies quartò, videtur receptum, vt informationes fiant secretè, sine citatione partis: ergo.

Respondetur, nego antecedens. Et esto, ita alicubi receptum sit, abrogari id deberet, vt potè contrarium iuri naturali. Quinimò addo, quod si reus sponte compareat non citatus, petatque audiri pro sui iuris defensione, audiri debeat, & quovis audiat, opponere possit sententiæ Ordinarij declarantis immunitatem ipsi non competere; quia agitur de eius præiudicio, & ex alio capite de iure naturæ ipsi competit, se posse defendere, & iudici defensiones ipsius admittere. Vide Farinac. *cit. conf.* 168, num. 61. & 62. & Peregrinum *cit. cap.* 3.

SECTIO III.

An testes examinati in processu informatiuo sint postea repetendi, & quomodo?

SUMMARIVM.

- 1 Testes examinati in processu informatiuo sunt postea repetendi citato, & audito fisco Ecclesiastico, & ipso reo, nisi forsan habeantur pro repetitis.
- 2 Repetitio testium multum Ecclesiæ, & reo, cum rei veritate potest prodesse.
- 3 Solus processus informatiuus non facit fidem, cum testes examinati, parte non citata, non probent, nec faciant indicium etiam in criminalibus.
- 4 Testes non obstat, quod deponam super crimine, licet non sint repetiti.
- 5 Ratio Guazzini, quod scilicet in criminalibus exceptis, parte non citata, patitur difficultatem.

EX dictis sequitur, quod testes examinati in processu informatiuo, sint postea repetendi, citato, & audito fisco Ecclesiastico, & ipso reo, nisi forsan

habeantur pro repetitis. Atque ita in terminis contra Guazzinum *tom. 1. defens. cap.* 31. num. 19. docet Ciarlinius in *controuers. forens. cap.* 10. num. 150. & meritò; quia repetitio testium multum Ecclesiæ, & reo cum rei veritate prodesse potest; cum testes repetiti sæpè dictis suis quid addant, vel minuant, vel alio modo se declarent, ita vt quod prius Ecclesiæ, & reo noxium erat, incipiat esse vtile, & proficuum; tum quia solus processus informatiuus non facit fidem, cum testes examinati, parte non citata, non probent, nec faciant indicium, etiam in criminalibus, vt docent Farinac. *quest.* 72. num. 87. & ipse etiam Guazzinus *defens.* 24. *cap.* 9.

Neque obstat, quod dicunt idem Guazzinus *cit. defens.* 1. *cap.* 30. & Giurba *consl.* 50. sufficere in nostro casu, quod testes deponant super crimine, licet non sint repetiti; quia ratio Guazzini, quod scilicet in criminibus exceptis probent testes parte non citata (præterquam quod Doctores per eum allegati loquuntur solum in crimine assassiniæ, & læsæ Maiestatis, quæ propter gravitatem suam habent multa specialia, vt supra dicebam) patitur difficultatem; cum multi alij teneant, etiam in dictis criminibus requiri citationem, vt per Farinacium *q.* 72. num. 87. Mascardum *concl.* 137. & etiam eundem Guazzinum *cit. defens.* 24. *cap.* 9. videre est.

DVBITATIO XLV.

Qualiternam Iudex Ecclesiasticus obligatus sit in hac cognitione procedere?

SUMMARIVM.

- 1 Obligatio libelli, & litis contestatio non videtur necessaria in hac cognitione.
- 2 Obligatio libelli, & litis contestatio non est necessaria quando agitur ad cognitionem qualitatis delicti, & non ad penam illius.
- 3 Idem procedit quando agitur ex officio, & nullo accusatore interveniente, maxime quando decisio committitur arbitrio, & cum clausula (summarie.)
- 4 Iudex Ecclesiasticus in casu supradicto tenetur reo, & Ecclesiæ concedere dilationes, quæ vt iura sua defendat, necessaria sibi visa fuerint.
- 5 Iudex Ecclesiasticus in tali cognitione faciendâ, non potest denegare dilationes ad probandum, cum id sit de iure natura, & aliâs delictum non esset plenè probatum.
- 6 Item tenetur fabricatum processum publicare, ne reo, & Ecclesiæ defensio, & allegandi si quid habeat in sui iuris favorem, potestas tollatur.

RESPONDetur, non videri necessarium, quod procedat libellum exhibendo, & litem contestando, quia agitur ad cognitionem qualitatis delicti, & non ad penam illius; tum quia agitur ex officio, & nullo accusatore interveniente; tum quia committitur arbitrio Episcopi huius causæ decisio; tum quia potest summarie, & extra ordinem iuris hæc causa tractari: ergo, &c. Consequentia probatur, quia in his omnibus non requiritur libellus, & litis contestatio, vt ex communi tradunt Menoch. de *arbitr. quest.* 18. & Farinacius *cit. concl.* 168. numero 63. Tenetur tamen iudex Ecclesiasticus reo, & Ecclesiæ concedere dilationes, quæ vt iura sua defendat, necessaria sibi visa fuerint, quia etsi eius iudicio & arbitrio delicti probatio commissa

5 commissa sit, non tamen propterea tollitur, quin teneatur dictas dilationes concedere; cum id sit de iure naturæ, & alias delictum non esset plene probatum. Atque ita docent Farinac. loco supra cit. num. 64. Speculat. in titul. de offic. omni. iudic. §. fin. num. 18. & Ciarlinius in contron. forens. cap. 10. num. 151. contra Giurbam confil. 50. num. 5. Tenetur etiam Iudex Ecclesiasticus, cum processum fecerit, illum publicare, ne reo, & Ecclesie defensio, & allegandi, si quid habeat in sui iuris fauorem, potestas tollatur. Vide Doctores, quos citat, & sequitur Farinac. loc. supra cit.

- 3 Reus si captus à iudice laico alleget clericatum, de hoc cognoscere spectat ad iudicem Ecclesiasticum.
- 4 Melior est conditio possidentis quando sumus in dubio, & cetera sunt paria.
- 5 In casu posito index Ecclesiasticus non debet facile credere satellitibus, quia agitur de gravi præiudicio tertij, & ideo est cauendum huius de re diligenter.
- 6 Per iudicem Ecclesiasticum hic intelligitur Episcopus, & non Prælati regulares.

DUBITATIO XLVI.

An in dubio, quod delictum sit exceptum possit iudex Ecclesiasticus iudicare, quod reus non gaudeat, sed priuetur immunitate?

SUMMARY.

- 1 In dubio amplectenda est ea opinio, quæ magis fauet Ecclesie, & reo etiam in casu privilegij immunitatis.
 - 2 Episcopus in omni casu dubio consulere debet Pontificem.
 - 3 Episcopus tradens indebitè reum Curie se ulari præter peccatum mortale sacrilegij, & iniustitiæ, & sic damnorum obligationem, si reus morte puniatur, incidit etiam in irregularitatem.
- 1 Respondetur negativè; quia (vt per se patet, & supra dicebam dub. 37. sect. 1. num. 27.) in dubio ea opinio tenenda est, quæ magis fauet Ecclesie, & reo. Atque ita in terminis casus dubij de immunitate Ecclesie docent Farinac. in append. cap. 8. n. 123. in fin. Maranta part. 2. respons. 36. n. 11. & respons. 51. num. 12. Giurba confil. 10. n. 2. in fin. & Sperellus decis. 60. n. 13.
- 2 Vide etiam Guazzinum defens. 10. n. 20. ubi rectè ait, quod Episcopus in omni casu dubio consulere debeat Pontificem.
- 3 Ceterum Episcopus, si reum Curie sæculari tradit in casu, quo debet ille gaudere, præter peccatum mortale, sacrilegij, ac iniustitiæ, & sic damnorum obligationem, & irregularitatem (si reus ad mortem damnatur) incurrerit; quia in casibus non exceptis nullam potestatem in reum habet, & consequenter, si tunc Curie sæculari eum tradit, reo, & Ecclesie iniuriam maximam infert contra virtutem iustitiæ, & religionis. Vide Nouarium in summ. Bullar. tit. de immunit. num. 31.

DUBITATIO XLVII.

Ad quemnam iudicem spectet cognitio, si captus à satellitibus, assermet, se captum fuisse in loco sacro, illi autem negent?

SUMMARY.

- 1 Cognitio controversa rei capti, & satellitum capientium asserentium contra rei depositionem se non excusos capturam in loco sacro, spectat ad iudicem Ecclesiasticum.
- 2 Accessorium sequitur naturam sui principalis.

Respondetur, quod spectet ad iudicem Ecclesiasticum. Atque ita docent Farinacius in append. cap. 2. num. 54. Gambacorta lib. 4. cap. 22. num. 25. Peregrinus in tract. de immunit. Eccles. cap. 13. num. 18. Antonius Nouarius in summa Bullarum, tit. de immunit. num. 95. & Marius Italia lib. 1. cap. 6. §. 2. n. 100. & seqq. Et probatur, quia ad iudicem Ecclesiasticum spectat cognoscere causas immunitatis principales, vt potè Ecclesiasticas, & spirituales: ergo ad eundem spectabit cognoscere alia ad illas concernentia; quia accessorium sequitur naturam sui principalis, cap. 2. accessorium, de regul. iuris in 6. Quapropter in cap. si iudex, de sententia excommunic. in 6. deciditur, quod si reus captus à iudice laico, dicit se esse clericum, huius rei cognitio spectet ad iudicem Ecclesiasticum: quia de re tamen nos dicebamus cap. 4. dub. 25. usque ad 30.

Dices, reus est in possessione iudicis laici: ergo cognitio spectat ad iudicem laicum, consequentia probatur, quia melior est conditio possidentis.

Respondetur, concedo antecedens; at nego consequentiam, & ad probationem eius respondeo, quod melior est conditio possidentis, si sumus in dubio, & cetera sint paria, (quod non est in casu nostro, vt dicebamus.) Vnde in cit. cap. si iudex, licet reus sit in manibus iudicis sæcularis, deciditur tamen, quod cognitio de clericatu spectet ad iudicem Ecclesiasticum.

Aduerte tamen hic cum Doctores (quos citat, & sequitur Tuschus verb. Ecclesia, conclus. 10. num. 17. Farinac. in append. cap. 2. num. 44. Mar. Italia de immunit. lib. 1. cap. 6. §. 2. num. 98. Decianus in tract. crim. tom. 2. lib. 6. cap. 19. num. 10.) quod in casu posito non debeat index Ecclesiasticus de facili credere satellitibus, seu birrariis affirmantibus; quia agitur de gravi præiudicio tertij, & de gravi præiudicio loci sacri, quorum partes sunt valde fauorabiles, quamvis debeat prudenter attendere verba illorum, & considerare omnes circumstantias, & secundum illas se regulare, & rem exequi; siquidem in obscuris, quod verisimile est, ex coniecturis inspicere solet, l. in obscuris, ff. de regul. iur. huiusmodi verd coniecture desumuntur primo, si omnes salites id asserunt, præsertim ipsorum dux, seu vulgo dictus Capitaneus. Secundo, si satellites reum acceperint, non accepto pretio, vel mercede. Tertio, si alij etiam asserunt reum captum fuisse in loco non sacro.

Aduerte secundo, quod etiam in dubio, an reus in loco sacro, vel prophano captus sit, spectet ad Episcopum, & non ad alios Prælatos regulares id decideret, prout ex Peregrino, Correa, & alijs tradit Barbosa de iure Eccles. lib. 2. cap. 3. numero 15. & sequentibus.